

Oče mu je bil vrtnar, ki je imel vrtnarstvo v Gradišču. Mladost je prebil med svetjem in zelenjem. Tam se je navzel ljubezni do zelenice in cvetoče prirode. In to ljubezen je prenesel na svoj dom, na prijazno hišico, sredi bujnega, vabljivega vrta. Levstikovi ulici. Rano jutraj je delal na vrtu, po končanem dnevnem delu je šel tamkaj razvedrila: sinko in hčerka ob njem, v domu skrbno vladajoča žena. Za Widrovim domom drdra železnica. »Kdaj nam pripelje očeta?« izprašujejo gozni glasovi z vrta.

»Ko bi bil zopet med vami, med svojimi tovariši, med svojimi znanci v svojem razredu«, tako se je glasil refren vsakega njegovega pisma iz zadnjih mesecev.

Danes vemo: Nikoli več ne pride! Zakaj strela je udarila v zdravo, lepo drevo in ga je izruvala s koreninami vred! E. Gangl.

Karlu Widru v slovo.

Na 1. letošnji domači učiteljski konferenci na I. mestni šoli, ki je bila dne 15. septembra, je izpregovoril nadučitelj Jakob Dimnik učitelju in c. kr. praporščaku Karlu Widru v slovo te-le besede:

Slavni učiteljski zbor! Vojna, ki je položila že nešteto nenadomestljivih žrtev na oltar domovine, je prišla po svojo žrtev tudi v naš učiteljski zbor. Dne 6. septembra t. l. je prišla v Ljubljano žalostna vest, da je izidilil svojo blago in plemenito dušo dne 5. septembra ob 5. uri popoldne v Podgorici v Črni gori za cesarja in domovino naš vrli in nepozabni tovariš Karel Wider. Pokopan je bil z vsemi vojaškimi častmi dne 6. septembra ob polsedmih popoldne na vojaškem pokopališču v Podgorici. Tiho-tapska malarija je pretrgala nit dragocene življenja ter položila v prezgodnji grob moža, učitelja in tovariša v pravem pomenu besede. Poleg rodovine njegove, ki je izgubila z njim najskrbnejšega soproga in očeta, ga bo silno težko pogrešala tudi naša šolska mladina, ki ji je bil najvzornejši učitelj in najskrbnejši vzgojitelj. Ni dolgo temu, kar mi je pisal: »Zdrav sem, hvala Bogu, in ničesar mi ne manjka, ali zadovoljen le nisem, zakaj moje misli mi vedno uhajajo k moji rodovini, ki vsi komaj in z največjim hrepenenjem čakajo na moj povratek. In kako bi bil srečen, če bi mogel nazaj zopet k svojim ljubim učencem in dragim tovarišem. Ta povratek bo najlepši in naj-srečnejši dan mojega življenja.« — In tega povratka ne bo tostran groba... Previdnost božja je določila, da je moral med drugimi junaki tudi naš vrli tovariš Karel Wider položiti svoje mlado, zaslužno in nadepolno življenje na oltar domovine ter umreti na polju slave in časti. Sled njegovega dela na naši šoli bo ostala neizbrisna, in še pozni rodovi se bodo z veliko hvaležnostjo spominjali vzornega učitelja-junaka Karla Widra. Tudi med stanovskimi tovariši ostane nepozabljiv, in sem prepričan v dno svoje žalostne duše, da govorim iz srca vseh, če mu zakličem v slovo in spomin: Slava junaku Karlu Widru in trajen mu spomin!

Naznanjam še, da sem vdovi izrazil sožalje našega učiteljskega zbora.

JANKO MUHA.

MIHA DOLENC.

RADO SVETE.

ENGELBERT PODGORNİK.

Sv. Gabrijel je ubil tudi to četvorico naših dragih tovarišev: poročniki Janko Muha, Miha Dolenc in Engelbert Podgornik ter nadporočnik Rado Svete so žrtvovali mlado svoje življenje vladarju in domovini! Vsi štirje mladi in zdravi, polni ljubezni do svojcev, do slovenske mladine in do slovenske zemlje so odšli v objetje smrti, ko jih bomo še tako kravato potrebovali doma v bližnji bodočnosti na polju kulturnega dela! Vsi štirje so bili navdušeni slovenski učitelji, naše gore listi, ki so goreli za svoj vzvišeni stan in hrepeneli zopet začeti z vzgojnimi in poučnimi svojim delovanjem tam, kjer so bili primorani prenehati, ko jih je pozval ukaz na brambo domovine! Kdo in kdaj nam poplača te

strašne žrtve našega stanu? Ni nadomestila in ni povračila, zakaj iz žil našega telesa so odtokle najplemenitejše kaplje naše srčne krvi! Trnovski les jim je odprl zadnje počivališče, a nad njihovimi grobovi tuli bojna vihra, srce nam poka od bridkosti... Blag in večni vam bodi spomin, slovenski učitelji-junaki!

CESARJEVO LASTNOROČNO PISMO V ZADEVI OPROSTITVE OD SLUŽBE NA BOJNI ČRTI.

Dolga kruta vojna zahteva od vseh državljanov težke žrtve. Da se rodovine, ki so najhujše prizadete, obvarujejo v bodočnosti nadaljnih budih udarcev, zapovedujem, da naj se zdolaj označene vojaške osebe bojnih čet, v kolikor se ne tiče vojakov po poklicu, uporabljajo, na takih službenih mestih, določenih za sposobne za službo pri armadi na bojišču, ki niso trajno izpostavljena sovražnemu učinku: 1. Edini sin kake rodovine, ki je še ostal, od katere sta že padla dva ali več sinov, ali ki so umrli za ranami, ki so jih pridobili na bojišču, zaradi vojnih naporov ali bolezni, ki so si jo nakopali v vojni službi. 2. Oče šestih ali več nepreskrbljenih otrok, za katere mora skrbeti.

Reichenau, dne 11. septembra 1917.

Karel I.

Da se doseže ta olajšava v smislu Najvišjega povelja, naj se postopa tako-le. Svoji, v slučajih pa, v katerih gre le za mladoletne otroke, občine, naj vložijo kratko prošnjo, ki naj se ji priloži rodbinska poizvedovalna pola, politični oblasti prve stopnje. V prošnji naj se natančno navede pripadlost (četa, nadomestno poveljstvo, zavod itd.) osebe, za katero gre in pri armadi na bojišču tudi številka vojnega poštnega urada. Če ni mogoče doseči rodbinske poizvedovalne pole ali če ne obsega vseh potrebnih podatkov (n. pr. zadnjih smrtnih slučajev, rojstev), naj se priloži druga verjetna dokazila. Politične oblasti naj prouče podatke prošnje, potrdijo njih resničnost in naj pošljejo prošnjo naravnost kolikor mogoče hitro poveljstvu, ki ga prošnja navaja. Vsaki osebi, s katero naj se po navedenih določitih postopa, izstavi odločilna oblast izkaznico.

UPORABA ROJSTNIH LETNIKOV 1867 IN 1868 V ZALEDJU.

Moštvo rojstnih letnikov 1867 in 1868 se sme odslej uporabljati samo v zaledju. Ne sme se niti v zameno niti v nadomestilo pošiljati k armadi na bojno polje. Uporabljati se mora v prvi vrsti za notranjo zamenjavo v zaledju. Zato naj se v prihodnje porablja moštvo letnikov 1867 in 1868, ki pride od armade na bojnem polju, v to, da osvobodi in nadomešča mlajše za fronto in vojno službo sposobnejšem oštvo.

DELO SLOVENSKEGA UČITELJSTVA ZA „RDEČI KRIŽ“ IN DRUGE VOJNO-POMOŽNE SVRHE.

VI. VOJNO POSOJILO.

S posredovanjem tovariša Pavla Plesničarja v Ajdovščini kot zastopnika c. kr. goriškega okrajnega glavarstva nabranih v goriškem okraju za VI. avstr. vojno posojilo, K 167.000; skupaj 167.000 K.

Danes izkazanih . . . 176.000— K

V zadnji štev. izkazanih 179.450— „

Skupaj . . . 346.450— K

SREDNJE ŠOLE

Anton Kržič, c. kr. profesor v p. Ljubljani, 2 K; skupaj 2 K.

Danes izkazanih . . . 2— K

V zadnji štev. izkazanih 66.392,48 „

Skupaj . . . 66.394,48 K

DENARNI USPEH SLOVENSKEGA UČITELJSTVA V DOBI VOJNE DO DANES.

Glasom izkazov v „Učit. Tovarišu“:

Za „Rdeči križ“ itd. . . K 282.944,73

III. vojno posojilo . . . „ 278.848,69

IV. vojno posojilo . . . „ 2.761,438—

V. vojno posojilo . . . „ 10.298,807—

VI. vojno posojilo . . . „ 346,450—

Srednje šole . . . „ 66.394,48

Končna vsota . . . K 14.034.882,90

Kako nam režejo kruh.

Veliko razburjenja je povzročil med ljudstvom zakon z dne 27. julija 1917 zdevajoč preživnino rodbin, ki so dale v vojno službo svoje rednike. Krivic, ki se dogajajo posameznim rodbinam iz ljudstva, tukaj ne bom omenjal, ampak omeniti hočem le v kakem razmerju so te preživnine z našimi beraškimi plačili.

Tudi nas učiteljev se je polastila nevolja, a ne mogoče iz zavisti, ampak iz skrbi, kako najprej uživamo sebe in svoje pri sedanjih draginjah, ki bo pa postala tem večja, ko bo toliko denarja med ljudem.

Tukaj je kmetica, ki ima do 30 orolov zemlje, 10 glav goveje živine, 20 svinj ter dobi dnevno 12 K podpore, kar znaša letno 4380 K, a nadučitelj z 20 službenimi leti dobiva letno 2616 K plače, torej skoraj polovico manj.

Navadne dninarice dobe tudi po 12 K na dan, letno tedaj 4380 K, a učitelj, ki je bil vsled bolezni upokojen, a za vojaško službo sposobnega spoznan, 1700 K letne pokojnine. Njegova žena mora shajati s to pokojnino, preživeti sebe in 7 otrok, katerih jeden povrh študira. Kako je t oživiljenje, si lahko predstavljamo. Da si je ona vzela navadnega dninarja za moža, ima danes 4380 K letne podpore, ali dnevno 12 K sedaj pa nima niti 5 kron.

Takih vnebokričeh krivic je še gotovo mnogo. Sedaj pa vprašamo, ali ne živimo vsi v isti državi ter se borimo za isto domovino, istega cesarja? S tem, da ni denarja, nas ne odpravijo več, ker denarja je, kakor razvidno od odmerjenih preživnin dovolj, samo za nas ga ni. Slavne oblasti naj vendar enkrat uvidijo, da tako ne gre dalje, da bi se ravno nam rezal kruh tako skopo! Poslanci, kje ste, pobrigajte se tudi za nas, ki smo vedno zvesto služili svoji domovini!

Nameščenje učiteljstva na Štajerskem.

Koncem preteklega leta se je v več člankih razmotrivalo o razpisu učiteljskih mest med vojno. Mnenja so se križala, a o tem nam danes ni treba več razpravljati, ker razpis mest je gotova stvar, samo ne vemo še, kako deželni šolski svet namerava zadevo rešiti in zelo se bojimo, da bo zopet protekcija igrala glavno vlogo.

V 1. števil. »Tovariša« so bile navedene res lepe naredbe, po katerih bi se naj okraj. šol. sveti ravnali pri sestavi terna-predlogov, le žal, da praksa kaže, da so vse te odredbe ostale na papirju. Naša organizacija, ki nam je že toliko priporočila, mora tudi tukaj poseči vmes, kajti zadeva se niti zdi velikega pomena ne le za učiteljstvo, ampak tudi za šolstvo. S krivičnim postopanjem odzame se veselo do dela tudi najidealnejšemu učitelju ter se s tem ne oškoduje samo njega, ampak napredek šolstva sploh.

Protekciji naj je enkrat konec ter se ozira pri podelitvi mest zgolj na starost, sposobnost in v tem oziru enakih pogojih tudi na dosedanja službena mesta. Ta ztdnja zahteva se bo zdela mogoče komu na prvi hip krivična, a uvidel bo upravičenost iz naslednjega.

En tovariš je mogoče imel srečo, ter dobil koj prav lepo mesto, postal na tem definitivni ter dobil nazadnje še voditeljsko mesto. Njegov tovariš je imel smolo, bil mogoče po kakem štipendiju zavezan prevzeti mesto v kake mzakotnem kraju, iz katerega vkljub vsemu prizadevanju ni več mogel proč.

Naši okrajni šolski sveti kaj radi nameščajo učitelja stalno tam, kjer je že nektj let začasno služboval. Tako se dogaja, da nekaterniki na dobrih mestih čakajo po več let stalnega nameščenja, dočim so drugi, da nimajo še večje zgrube, primorani se dati namestiti na slabših mestih, posebno še, ako nimajo protekcije. Okrajni šolski sveti rečejo, da že toliko let čaka na to mesto, naj ga ima, seveda se drugi lahko potem ubija celo svoje službovanje na zakonitih eno- in dvorazrednicah. Moje mnenje je, da bi sicer enakovredni prosilci, ki so do sedaj službovali na mestih s slabimi razmerami, morali imeti prednost pred onim, ki niso nikdar uživali dobrot tam daleč v zakonitih krajih na deželi.

Tudi pri deželnem šolskem svetu imajo v tem oziru večših čudne nazore. Vem za slučaj, da je deželni šolski svet dvomil, ali bi bil zmožen nadučitelj, ki je do sedaj vodil nižje organizovano šolo v hribih ter dobil 10 pohvalnic za uspešno delovanje, voditi večrazredno šolo v trgu.

Takim pomislekom, posebno pa še krivicam, ki jih povzročajo okrajni šolski sveti, mora biti konec, ker samo z lepimi besedami in papirnimi pohvalami se tudi najbolj idealen učitelj ne more zadovoljiti.

Z načinom, kako naj postopa deželni šolski svet pri krivično sestavljenih ternapredlogih, ki ga je navedel člankar v 1. števil. »Učit. Tovariša«, se strinjam tudi

jaz. Krivice pa, ki so se dogodile, se dogajajo in se bodo najbrž tu v prihodnje dogajale, je treba javno pibiti ter o njih obvestiti tudi vodstvo Zveze, da lahko stori korake v odpmoč. Ako hočemo kaj doseči, moramo z dejstvi na dan; ponižno godrnjanje ze pečjo ne pomaga nič!

Iz naše organizacije. Skupne zadeve.

IZ ZAVEZE AVSTR. JUGOSLOVANSKEGA UČITELJSTVA.

NAZNANILO.

Po soglasnem sklepu upravnega odbora Zaveze avstr. jugoslovanskega učiteljstva na seji dne 10. septembra 1917 se skliče Zavezina delegacija na zborovanje na 27. dan decembra 1917 v Ljubljano.

Zavezina društva pa tudi posamezni člani se vabijo, da prijavijo čimprej za to delegacijsko sejo aktualna predavanja, predloge in nasvete zadnji čas do 25. novembra t. l., da jih objavimo v oni št. »Učit. Tovariša«, ki izide dne 30. novembra 1917. S tem gotovo vstrežemo vsem delegatom in delegatinjam, da temeljito prouče predloge in nasvete; olajšamo pa tudi razpravo o njih.

Ker Zavezino učiteljstvo še nima v rokah novih pravil, se nam vidi umestno, da navedemo one določbe novih Zavezinih pravil, ki se tičejo volitve delegatov, delegacijske seje vobče in nje delokroga.

V smislu § 7. točka e) novih Zavezinih pravil odpošlje vsak Zvezin član na Zavezino delegacijsko zborovanje vse predsednike, oziroma od teh določene namestnike vsem posameznim deželnim organizacijam — zvebam včlanjenih društev. Vrhutega izvoli vsako teh društev do 50 članov po 1 delegata, s 50 do 100 članov po dva delegata, 100 do 150 članov po tri delegate itd. Vsakemu delegatu se izvoli namestnik. Vsak delegat je dolžan udeležiti se delegacijskega zborovanja. Mandati delegatov veljajo do izvolitve novih delegatov. Na delegacijskih sejah imajo pravico svetovanja, glasovanja in predlaganja samo delegatje.

Zavezina delegacija je zbor upravnega odbora, delegatov in članov odsekov ter je sklepčen ob vsakem številu. Delegacija je v vsakem oziru najvišja instanca v Zavezi organizovanega učiteljstva. Delegatom plača potne stroške in dnevščino dotično učiteljstvo društvo, ki jih izvoli. Na dnevnem redu delegacije so predmeti, ki jih na predlog Zavezinih društev ali posameznih članov določi upravni odbor.

Zaveze ima sedaj te-le člane: 1. Deželno slovensko učiteljsko društvo v Ljubljani. 2. Zvezo slovenskih učiteljev in učiteljic na Štajerskem. 3. Slovensko učiteljsko društvo za Istro. 4. Učiteljsko društvo za Trst in okolico. 5. Goriško učiteljsko društvo. 6. Sežansko učiteljsko društvo. 7. Tolminsko učiteljsko društvo.

Večina okrajnih učiteljskih društev je bila že izvolila svoje delegate za XXVI. glavno skupščino, ki bi se bila morala vršiti v dneh 6. do 8. septembra 1914 v Pulju. Ker so po Zavezinih pravilih mandati delegatov veljavni do izvolitve novih delegatov, imajo v l. 1914 izvršene volitve polno moč tudi za delegacijsko zborovanje letos o božiču, in dotična društva naj izvrše samo ev. dopolnilne volitve; učiteljska društva pa, ki v l. 1914 še niso bila izvolila delegatov, naj to volitev izvrše sedaj. Da ne bo kake zmešnjave, objavimo v prihodnji številki »Učit. Tov.« imena delegatov, ki so bili izvoljeni l. 1914.

Poverniki Slovenske Šolske Matice na Štajerskem. 1. Šolski okraj Brežice: Knapič Janko, nadučitelj na Vidmu. 2. Šolski okraj Celje: a) mesto: Fr. Kranjc, učitelj v Celju; b) okolica: Brinar Fran, nadučitelj v Gotovljah. 3. Šolski okraj Gornja Radgona: Kocmut Marija, učiteljica pri Sv. Jurju ob Ščavnici. 4. Šolski okraj Gornji Grad: Kocbek Fran, nadučitelj v Gornjem Gradu. 5. Šolski okraj Gradeč: Hauptmann Fran, c. kr. profesor v p. v Gradeu. 6. Šolski okraj Konjice: Fran Golež, nadučitelj, Sv. Kunigunda. 7. Šolski okraj Kozje: Noric Emerih, nadučitelj v Št. Petru pod Sv. Gorami. 8. Šolski okraj Laško: a) desni Savinski breg: Gnuš Anton, nadučitelj v Dolu pri Hrastniku; b) levi Savinski breg Ivan Četina, nadučitelj na Laškem. 9. Šolski okraj So. Lenart: Henrijeta Berlic, učiteljica pri Sv. Trojici v Slov. goricah. 10. Šolski okraj Ljutomer: Zacherl Fran, učitelj v Ljutomeru. 11. Šolski okraj Marenberg: Hren Ana, učiteljica na Muti. 12. Šolski okraj Maribor: Pirc Matija, c. kr. profesor v Mariboru. 13. Šolski okraj Mariborska okolica: a) desni Dravski breg: Lashbacher

Josip, nadučitelj v Rušah pri Mariboru; b) levi Dravski breg: Pučelik Miroslav, učitelj v Krčevini pri Mariboru. 14. *Solski okraj Ormož*: Rajšp Josip, nadučitelj v Ormožu. 15. *Solski okraj Ptuj*: a) desni Dravski breg: Kožuh Mirko, nadučitelj, Sv. Duh pri Ptuj. b) levi Dravski breg: Kajnih Valentin, učitelj v Ptuj. 16. *Solski okraj Rogatec*: Sotošek Martin, nadučitelj v Zaletah. 17. *Solski okraj Sevnica*: Štefanija Scheligo, učiteljica Rajhenburg. 18. *Solski okraj Slovenska Bistrica*: Feigl Otilija, učiteljica v Slov. Bistrici. 19. *Solski okraj Slovenj Gradec*: Vrečko Fran, šolski ravnatelj v Slov. Gradcu. 20. *Solski okraj Šmarje*: Zofka Debelak, učiteljica v Šmarju. 21. *Solski okraj Šostanj*: Koropeč L., učitelj v Šmarju. 22. *Solski okraj Vransko*: Kramar Ivan, nadučitelj na Vranskem. Za poverjenike, ki so mobilizirani, naj pobere letnino njih namestniki v službi ali kdorkoli; sme se pa tudi poslati letnina (4 K) kar naravnost Slovenski Šolski Matici v Ljubljano. P. n. gg. poverjenike prosimo, da se požurijo.

Štajersko.

Zveza slov. učiteljev in učiteljic na Štajerskem. 1. dne oktobra dobimo zadnji del za letošne določene vojne, draginske doklade. Preteklo leto je zavedno učiteljstvo darovalo od vojne doklade v prid vojnemu pomožnemu skladu. Žal, da se jih je takrat odzvalo tako malo našemu klicu. Zveza je v svoji zadnji vodstveni seji sklenila pozvati slovensko učiteljstvo, da tudi letos stori svojo dolžnost ter daruje v imenovan sklad ter upa, da se bo to zgodilo v večjem številu, ker sedaj nrenda ni več v naših vrstah takih ljudi, ki bi ne videli, da se imamo za vse, kar smo dosegli, zahvaliti odločnemu nastopu vodstva naše organizacije. Tovariši šol. vodje naj tedaj 1. oktobra poberejo pri svojem učiteljstvu v ta namen določene vsote, jih izročijo predsednikom okraj. učiteljskih društev, ki pošljejo denar in izkaz darovalcev Zvezinemu blagajniku tovarišu Ant. Gnus-u na Dol pri Hrastniku, istočasno pa objavi izkaz tudi v Učit. Tovarišu sam, ker je Zvezin blagajnik z delom preobložen. Daruje kakor lani učiteljstvo šol I. plač. razreda po 30 odstotkov, II. plač. razr. 2 odstotka in III. plač. razr. 1 odstotek od letošnje celotne doklade. Do sedaj znaša ta sklad 1900 K, dočim so nemški učitelji imeli že lani nabranih čez 10.000 K. Smatramo za dolžnost vsakega, da se odzove temu klicu! Žalostno je dejstvo, da društvena blagajna izkazuje 300 K primanjkljaja in to posebno zaradi brezbriznosti istih članic, ki že po več let niso vpostale prispevkov. Okraj. učit. društva naj tedaj skrbijo, da poberejo pri svojih udih članarino ter dopošljejo Zvezi odločne prispevke. Odhod pa naj vzame Zveza denar za seje in razne deputacije v Gradec in na Dunaj? Samo zavoljo pomanjkanja denarja Zveza že dve leti ni imela odborove seje. Pozivamo društva, da poskusijo z zborovanji, ki so se pri nekaterih že prav dobro obnesla. Vsak posameznik, ne le vodstvo, naj stori svojo dolžnost, ako hočemo doseči zaželjen cilj. **Vodstvo.**

Učiteljsko društvo za ptujski okraj je zborovalo 16. avgusta drugič v vojnem času. Za sedanje razmere je bila vdeležba povoljna, kajti bilo je navzočih 9 tovarišev in 13 tovarišev. Zborovanje otvoril društveni podpredsednik tov. Gorup s pozdravom na navzoče. Spominja pa se tudi vseh tistih tovarišev, ki so vstopili v vojno službo. Na njegov predlog jim pošilja učiteljsko društvo za ptujski okraj potom »Učit. Tovariša« najlepše pozdrave z željo, da se skoraj vrnejo. Nato se je vršilo predavanje gosp. profesorja Iv. Vesenjaka iz Moškanjca: »Državni in narodni problemi v 20. stoletju.« Predavanje je bilo jasno, zanimivo in vsestransko odobravanje je sledilo izvajanjem. Gospodu profesorju se izreka za njegov blagohotni trud najlepša zahvala. — Za najzavejšo točko dnevnega reda pa menda smemo smatrati v teh časih razgovor o naši aprovizaciji. Razgovor je dožgal marsikaj bridkega v našem stanu. Sicer smo bridkostim vajeni, jadtovanje izda malo ali nič, zato se je sklenilo, da se odpošlje v tej zadevi deputacijo 3 članov k c. kr. okrajnemu glavarju. Razjasnijo naj se mu težave v učiteljski aprovizaciji ter prosijo, da nam po možnosti olajša naše stanje. O učiteljskem delu ne bo treba izgubljati besed. Vsak ve sam, da je obremenjen kakor živinca. Delaj, delaj, da ne boš imel časa misliti na — želodec! Celo orožništvo, privoščimo mu, je na boljšem od nas. Dobi vsa živila v dovoljni meri naravnost od c. kr. okrajnega glavarstva. Ako viničar nima kruha, gre na delo, kjer dobi poleg plačila tudi jesti. Le učitelj naj živi s ¼ — 1 kg moke za 14 dni ali še delj. V tem oziru se sklene, naj prosijo deputacija c. kr. okrajnega glavarja, da dobi učiteljstvo celega okraja potrebna živila

vsak mesec enkrat v dovoljni meri naravnost od c. kr. okrajnega glavarstva oz. gospodarskega urada, ki vodi aprovizacijo za celi okraj. C. kr. okrajno glavarstvo bi nam pa naj tudi preskrbelo oziroma naznanilo, kje se dobijo podplati in usnje, drugače bomo tudi pozimi bosi. Koliko podplatov je že marsikdo od nas raztrgal na raznih rekvizacijah, popisovanjih, zbirkah itd.! Da si v bodoče ne bomo mogli preskrbeti tudi najpotrebnejše obleke zaradi pomanjkanja blaga, v prvi vrsti pa zaradi neprimerno visokih cen, o tem je gotovo že vsakdo z bojaznijo razmišljal.

Preteklo zimo je bilo več šol zaprtih zaradi pomanjkanja kuriva. Isto lahko pričakujemo za prihodnjo zimo. Sicer so dobili krajni šolski sveti ukaz, da morajo že poleti preskrbeti potrebno kurivo, toda javili se jim niso dobavni viri. S tem so na kratko navedene naše glavne težnje v sedanjih časih, ki jih pa bo opisala deputacija na pristojnem mestu še določnejše s konkretnimi primeri.

Ker si učiteljstvo s svojo borno plačo ter z nezadato draginsko doklado ne more preskrbeti niti najpotrebnejšega, zato se pooblasti tov. Gorupa, da v imenu društva stopi v stik z »Jugoslovanskim klubom« zaradi nakazanja draginskih doklad kakor jih dobivajo državni uradniki.

Izvolila se je nadalje tudi deputacija 3 članov, ki bo šla k c. kr. okrajnemu glavarju v zadevi »Sožalje in vdanostne izjave«.

Končno se je sklenilo, da se bo vršilo od sedaj naprej zborovanje po možnosti vsak drugi mesec. Prihodnje zborovanje pa bo zaradi počitnic še le meseca novembra.

Učiteljsko društvo za konjiški okraj. Po dolgih treh letih je naše društvo dne 26. avgusta 1917 zopet zborovalo. Od začetka vojne je bilo društvo brez vsakega vodstva ker je predsednik tov. Schell v vojaški službi, tajnik in blagajničarka sta pa zapustila naš okraj. Zasluga našega tovariša gosp. nadučitelja Antona Brumna je, da se je društvo zbudilo zopet k novemu življenju.

Zborovanja se je na povabilo društva vdeležil tudi vodja okrajnega glavarstva Konjice gosp. dr. Hohl ter člana nemškega učiteljskega društva tovariša nadučitelja Pirh in Fras in tovarišica Sabina Serajnikova Tov. Brumen je prisrčno pozdravil navzoče, predvsem gosp. uradnega vodjo ter se mu zahvalil, da je društvo počastil s svojim obiskom in ga prosil, naj posluša naše težnje in nam pride po svojih močeh na pomoč. Spomnil se je tudi tovarišev, ki so v vojaški službi, predvsem našega društvenega predsednika nadučitelja sedaj nadporočnika Schella ter vsem poslal najpriširnejše pozdrave.

V ganljivih besedah se je nato tovariš Ferdo Bobič (Stranice) poslovil od pokojnega cesarja Franca Jožefa I. ter navdušeno pozdravil našega novega vladarja cesarja Karla I. in njegovo visoko soprogo cesarico Zito. Izročil je g. uradnemu vodji udanostno izjavo učiteljstva s prošnjo, da jo odpošlje na pristojno mesto. Prešlo se je potem k prvi točki dnevnega reda. Z resnimi besedami in deloma z njemu lastnim humorjem je slikal tovariš Jos. Čeh, nadučitelj pri Sv. Jerneju položaj tuokrajnega učiteljstva z ozirom na prehrano. Stavil je konkretne predloge za izboljšanje našega položaja in sicer:

1. Učiteljstvu, katero ima pravico do krušnih kart, naj se pripozna za vedno popolna množina moke t. j. 280 kg na vsako karto in vsako osebo, da ne bodo na slabšem kakor poljski delavci, ki dobe šivež pri kmetu, kjer so na delu.

2. Naj se učiteljstvu izposluje pravičen, da si sme dobiti za vso družino oblastveno odmerjeno množino krompirja pri kateremkoli bližnjem pridelovalcu od zaseženega krompirja, proti izročitvi od šol. vodstva izdanim in s šolskim pečatom opremljenim izkaznicam, na katerih je razvidna uradno določena prevzemna cena.

3. Popolnoma na enak način kakor dobava krompirja naj se učiteljstvu v samotnih krajih tudi omogoči dobava fižola in slanine.

4. C. kr. okrajno glavarstvo se prosi, da potom šolskih vodstev prav kmalu obvesti, v koliko se na navedene predloge lahko pride učiteljstvu pri dobavi živil na pomoč.

Za izboren referat je žel gosp. tovariš zahvalo in priznanje vseh navzočih. — Nato je prevzel g. uradni vodja besedo. Z laskavimi besedami se je zahvalil tovarišu Bobiču za njegov patrijiččen govor ter obljubil, da predloži z veseljem udanostno izjavo na najvišje mesto. Povdarjal je patrijiččno delovanje učiteljstva, priznal njegove težnje in obljubil, da nam bode povsod po svojih močeh pomagal. Tov. Brumen je naprosil g. uradnega vodjo kot predsednika okraj. šol. sveta, naj skrbi za to, da bodo z začetkom novega šol. leta vsa učna mesta zasedena. Učitelji v naslednjem naj se oprostijo vojaške službe in tudi supletence se naj namestijo. Kot sedanji vodja društvenih poslov je nato poročal isti o stanju društva.

Društvo šteje sedaj 25 plačujočih članov. Na novo so pristopile tovarišica Tomazičeva učit. v Sv. Kunigundi, gospa Rozal. Goleževa u. r. d. v Sv. Kunigundi in tovarišica Kosijeva učit. v Čadramu. Predsednik jih ob tej priliki toplo pozdravi. — Isti je podal tudi poročilo o stanju blagajne ki je zelo ugodno. Društveni odbor se začasno sledeče dopolni. Predsedstvo se izroči dosed. podpredsedniku tov. Bobiču, nadučitelju v Stranica, za tajnika je bil izvoljen tov. Golež, nadučit. v Sv. Kunigundi za njegovo namestnico tovarišica Marijo Pleškova učit. v Čadramu. Določi se, da bode društvo v vojnem času zborovalo vsaj dvakrat na leto. Na predlog tov. Brumna se izreče vodstvu »Zveze« in »Lehrerbundu« zahvala za uspešno delovanje v zadevi vojne draginske doklade ter se ju naprosi, da ne odnehata prej, dokler ne dobimo iste draginske doklade kot državni uradniki. H koncu je poverjenik Slov. Matice tov. Golež apeliral na vse tovariše, naj pristopijo k naši tako važni družbi.

Razšli smo se nato v zavesti, da se je naše društvo res prebudilo k novemu življenju, za kar se tem potom našemu tov. Brumnu še enkrat toplo zahvaljujemo.

G—Z.

Kranjske vesti.

—r— Dne 9. t. m. se je poročil na Brdu pri Lukovici tovariš Slavoj Dimnik c. k. učitelj na pripravnici za srednje šole v Trstu, sin našega tovariša mestnega nadučitelja in občinskega svetnika Jakoba Dimnika z gospodično Vido Krsnikovo, c. k. učiteljico na C. M. šoli v Trstu. Novoporočencema iskreno čestitamo! Na mnoga srečna leta!

—r— Objubljene draginske doklade učiteljstvo že prav težko pričakuje. Ako so rodbinske razmere semtertje tako zamolane, da nagla rešitev ni mogoča, prosimo naj se te doklade kakor hitro mogoče nakažejo saj — učiteljem (očetom) in pa samcem.

—r— 4000 K za obutev šolski mladini. Občinski svet ljubljanski je na predlog gospoda župana dr. Ivana Tavčarja dovolil tudi letos 4000 K za nakup čevljev z lesenimi podplati, ki se bodo razdelili med ubogo šolsko mladino na ljubljanskih ljudskih šolah.

—r— Iz ljudskošolske službe. Suplentka Pavla Draxler je imenovana za začasno učiteljico na ljudski šoli v Rovtjah; vodstvo na tej šoli je prevzela učiteljica Rafaela Pavlica; absol. učit. kandidatka Gabriela Högljer je imenovana za suplentko voditeljico na enozredni ljudski šoli v Zdihovem; suplentka Ema Janežič je imenovana za začasno učiteljico na ljudski šoli na Bledu; absol. učit. kandidatka Marija Lachainer je imenovana za začasno učiteljico na ljudski šoli na Blokah; suplentka Marta Reich bo nadomestovala vpokojenega nadučitelja Josipa Reicha na ljudski šoli v Dolu in prevzame tudi vodstvo te šole; učitelj. kandidatka Ivana Ukmar je nameščena za suplentko v Cerknici, ker je učitelj Adolf Harmel zaradi bolezni na dopustu; učitelj Leopold Namorš je imenovan za suplent na meščanski šoli v Krškem. Zora Mozetič je nameščena za suplentko v Cerkjah; Ana Ojstriševa in Ana Machova začasni učiteljici na osemrazredni dekliški ljudski šoli pri sv. Jakobu v Ljubljani sta stalno nameščeni na dosedanjem mestu, na to šolo so dalje stalno imenovane učiteljice: Božidara Wernetova s Sostrega, Ivana Cegnarjeva iz Žabnice in Marija Fajdigeva iz Smartna pod Smarno goro; začasni učiteljici Marija Ramovševa in Marija Luckmannova ter suplentka Marija Vidičeva na osemrazredni mestni nemški dekliški ljudski šoli v Ljubljani so stalno nameščene na svojih dosedanjih mestih; Vida Šornova dosedaj učiteljica na Viču pri Ljubljani je imenovana na ljudsko šolo v Mengšu; učiteljica Leopolda Bajec — Vadjalova v Lozicah stopi v začasni pokoj.

—r— Iz c. kr. mestnega šolskega sveta ljubljanskega. O zadnji izredni seji c. kr. mestnega šolskega sveta, ki se je vršila v petek dne 24. avgusta 1917, smo prejeli nastopno poročilo: Predsednik proglasi sklepčnost in otvori sejo. Odobri se zapisnik zadnje redne seje, ki se je vršila v petek dne 17. avgusta 1917. Za nanovo razpisana učna mesta na mestni slovenski in pa na mestni nemški dekliški osemrazrednici v Ljubljani se stavijo ternopredlogi. Provizorni učiteljici Mariji Ramovševi se pripozna II. provizorna peletnica. Poročili o nadzorovanju šišenske deške in šišenske dekliške osemrazrednice v Ljubljani v šolskem letu 1916/17 se vzameta na znanje in se imata predložiti c. kr. deželnemu šolskemu svetu v končno odobrenje. Občinski svet je tudi letos naprosil za kredit 4000 kron v pokritje izdatkov za nabavo obutvi revni šolski mladini. Potem, ko se odredi še nekaj internih zadev in pojasni nekaj slučajnih vprašanj, zaključí predsednik sejo.

—r— Deželna ustanovna mesta učence stavbne strokovne šole mehanike tehniškega značaja na c. kr. drž. obrtni šoli v Ljubljani. Povodom otvori stavbne strokovne šole in višje obr. šole mehaniko-tehniškega značaja c. kr. državni obrtni šoli v Ljubljani deželni odbor sklenil, da se ustanovi učence teh šol 10 ustanovnih mest 500 K na leto in da je letno potrebnih za ta ustanovna mesta vstavljati v vsaj kratni deželni proračun. Pravica podeljanja teh ustanovnih mest pristoji deželnemu odboru, prošnje pa imajo pravi vlagati na ravnateljstvo c. kr. držav. obrtne šole v Ljubljani.

—r— Pri letalskem napadu avgusta na Benetke je bil ranjen pomorski poročak gospod Vladimir Trost, najstarejši sin g. Karola Trosta, nadučitelja v Jerneju na Dolenjskem. Za izredno hrabrost pred sovražnikom je prejel imenovani srebrno hrabrostno svetinjo.

—r— Desetič je odlikovan stotnik generalnem štabu gosp. Ant. Lokar, našega tovariša Ivana Lokarja, nadučitelja v p. v Ljubljani. Dobil je že v drugi Najvišje pohvalno priznanje.

Štajerske vesti.

—š— Učiteljska gospodarska in kreditna zadruga v Celju. Za naročnike »Naročilnem listu« iz l. 1914, ki so v te naročili publikacije »Slovenske Matice« smo plačali kljub odpisu v »N. l.« 1. 19. in 1917 letnino. V »N. l.« (glej čekov zvezek) odpisana letnina se naj v priložnih rokih pošlje. Naši naročniki, ki hočejo potom »N. l.« plačevati imenovane publikacije za l. 1914, se naj takoj zgledajo z vedbo poverjenišva na zgornji naslov Liboje, p. Petrovče. (Pri event. vprašanju priložite dopisnico za odgovor!)

—š— Zvišanje vojne draginske doklade štajerskemu učiteljstvu. Štajerski deželni odbor je na prošnjo štajerskega Lehrerbunda z dne 28. julija t. l. v principu sklenil na svoji zadnji seji, da zviša učiteljske vojne doklade v om izmeri, kakor jih je dovolila vlada državnim uradnikom izplačala se bo zvišana draginska doklad šele tedaj, ko dobi deželni odbor za to potrebnih denarnih sredstev, za katere se b obrnil na vlado na Dunaju. Da pa priskoči takoj v teh hudih časih učiteljstvu na pomoč, je sklenil deželni odbor zvišati za 1917 dovoljene draginske doklade za 50 odstotkov od 1. julija t. l. Izplačal se bi ta povišek, ki naj se smatra kot predjučen v principu dovoljene doklade, za meseci julij, avgust in september še meseca sept. za zadnje četrtletje 1917 pa skupaj z obročkom, ki je plačljiv dne 1. oktobra t. l. Izdatki za zvišano draginsko doklado po izmeri državnih uradnikov bodo znašali 36000 K. Deželni odbor razpolaga sedaj samo s polovico te vsote, za drugo polovico najame posojilo pri vladi na Dunaju. Pogajanja so se že pričela in upati smemo, da rešijo ugodno. — Zopet lep uspeh štajerske učiteljske organizacije! Pa je še vedno mnogo učiteljev, ki brezbrizno stojijo zunaj nje in jedo samo nje sadove ali pa pravijo, da je vsa učiteljska organizacija le nepotrebna poza! Štajerskemu učiteljstvu čestitamo na lepem uspehu!

—š— Društvo »Selbsthilfe der Lehrerschaft Steiermarks«. Društveni odbor sporčca: Umrlj so trije društveni člani: Alojzij Kleinrath, učitelj v Labachu, padel dne 16. junija 1917, Franc Schnabl, učitelj v p. v Gradcu, umrl dne 20. julija t. l.; gospa Helena Schellau, vdova po meščansko šolskem ravnatelju v Hartbergu, umrla dne 31. julija t. l. To je 154., 155. in 156. smrtni slučaj. Za te tri slučaje naj društveniki takoj vplačajo po 2 K, skupaj 6 K. Društveni odbor.

—š— Odlikovanja povodom cesarjevega rojstnega dne. Vojni križec 3. reda za civ. zasluge so prejeli: Franjo Jurkovič, nadučitelj v Šmarju pri Jelšah; Ivan Paulšek, nadučitelj v Račjem; Ivan Pirch, nadučitelj na Konjicah okol; Jos. Koschutnik, nadučitelj v Vojniku okol; Jos. Sabati, nadučitelj v Zgor. Polskavi; Fortunat Sadu, naučitelj pri Sv. Ilju v Slov. gor.; Feliks Škrjanc, šolski vodja pri Sv. Rupertu v Slov. gor.; Milan Volc, učitelj v Trbovljah-Vodi. — Bivši nadučitelj pri Sv. Rupertu v Slov. gor., Simon Ješovnik, sedaj v p. bivajoč v Mariboru, je odlikovan z zlatim zaslužnim križcem. — France Kramer, učitelj pri Sv. Lenartu v Slov. gor., sedaj c. kr. rač. poročnik pri strelskem polku šr. 26, je odlikovan z zlatim križcem. Tovariš Anton Porekar, nadučitelj na Humu pri Ormožu seda stotnik prostovoljnih strelcev, je odlikovan z zlatim zaslužnim križcem s krono na traku hrabrostne svetinje. — Učitelj Nejič Paulič v Leskovcu pri Ptuj, poročnik, je dobil drugo odlikovanje: Signum laudis; Okrajni učiteljski Joško Gosak, poročnik, v drugič odlikovan s srebrno hrabrostno